

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 18 december 2014 inzake de beleidsreactie op de evaluatie van de wijziging in het toezicht op de naleving door scholen van de Leerplichtwet (Kamerstuk 26 695, nr. 97).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Meelker

I	Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
1.	Algemeen	2
2.	Wetswijziging: overdracht toezichttaak aan de inspectie	2
3.	Bevindingen evaluatie	3
4.	Vervolg: maatregelen gericht op verbetering van het toezicht	4
II	Reactie van de Staatssecretaris	6

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de evaluatie van de wijziging in het toezicht op de naleving door scholen van de Leerplichtwet en de beleidsreactie hierop en hebben enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige brief. Zij juichen toe dat de regering zich blijft inzetten om het voortijdig schoolverlaten verder terug te dringen en menen dat het in dit verband ook nodig is dat verzuimregistratie en -melding door scholen op orde wordt gebracht.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van voorliggende brief. Zij stellen een aantal vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de beleidsreactie op de evaluatie van de wijziging in het toezicht op naleving door scholen van de Leerplichtwet. Deze leden onderschrijven het belang van het registreren en melden van verzuim als een noodzakelijke eerste stap om ongeoorloofd schoolverzuim terug te kunnen dringen. Bovendien kan ongeoorloofd schoolverzuim een voorbode zijn van vroegtijdig schoolverlaten. Alle redenen dus om goed toe te zien op de naleving door scholen van de Leerplichtwet. De genoemde leden hebben enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de beleidsreactie op de evaluatie van de wijziging in het toezicht op de naleving door scholen van de Leerplichtwet. Zij zien aanleiding tot het stellen van enkele vragen

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling en enige zorg kennisgenomen van de evaluatie van de wijziging van de Leerplichtwet inzake naleving door scholen. Zij vinden het opmerkelijk dat juist ten aanzien van cruciale punten in de wetsbehandeling, zoals de signaleringsfunctie van de leerplichtambtenaren, nauwelijks resultaat lijkt te zijn geboekt.

2. Wetswijziging: overdracht toezichttaak aan de inspectie

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris verder in te gaan op de verdeling van taken tussen de gemeente en de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie). Met name vragen zij wie de uiteindelijke verantwoordelijkheid heeft voor de professionalisering van de leerplichtambtenaren. Hoe krijgt deze in de praktijk vorm en op welke wijze houdt de inspectie daar toezicht op, zo vragen zij.

Verder vragen deze leden waar precies de verschillen zitten tussen het toezicht dat uitgevoerd wordt door gemeenten en toezicht dat uitgevoerd wordt door de inspectie. Deze leden vragen of de Staatssecretaris het verschil in naleving kan verklaren.

De leden van de SGP-fractie constateren dat sommige gemeenten een vorm van toezicht op de naleving van de Leerplichtwet blijken te hanteren buiten de wet om. Deze leden vragen wat het oordeel van het kabinet is over dergelijke initiatieven.

3. Bevindingen evaluatie

Het verzuim neemt de laatste jaren af, dat is voor leden van de VVD-fractie goed nieuws. Toch lezen deze leden in de voorliggende evaluatie dat er een aantal mogelijkheden zijn om het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet te verbeteren. De genoemde leden zijn van mening dat het onderzoek laat zien dat intensiever toezicht leidt tot betere naleving van de wet door scholen en dat betere naleving weer bijdraagt aan minder verzuim. Is de Staatssecretaris het eens met deze conclusie, zo vragen de genoemde leden.

Het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet functioneert het beste in het mbo¹, waar het onderdeel uitmaakt van het reguliere toezicht van de inspectie. Waarom is het toezicht op naleving van de leerplichtwet niet opgenomen in het reguliere inspectiekader in het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs? Vanaf wanneer zal dit wel het geval zijn, zo vragen de genoemde leden.

Bij gemeenten die samenwerken met de inspectie via een samenwerkingsovereenkomst is het toezicht ook verbeterd. Waarom werken nu slechts 53 gemeenten via samenwerkingsovereenkomsten met de inspectie samen? Gaat de Staatssecretaris zich inspannen om meer gemeenten zover te krijgen via een dergelijke samenwerking het toezicht in te richten, zo vragen de genoemde leden.

Zoals gezegd geldt voor de meeste onderwijsvormen dat er enkel risicogericht toezicht bestaat op de naleving van de Leerplichtwet, dit toezicht valt of staat dus bij het aantal signalen die bij de inspectie binnenkomen. Nu blijkt uit de evaluatie dat er maar weinig signalen doorkomen. Hoe komt dit? De expertise van leerplichtambtenaren is cruciaal voor de uitvoering van de Leerplichtwet. Hoe gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat alle leerplichtambtenaren op de hoogte zijn van de regelgeving en mogelijkheden en ook worden opgeleid om tekortkomingen te melden, zo vragen zij.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat uit de evaluatie blijkt dat leerplichtambtenaren uit de gemeenten die geen samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten met de inspectie nauwelijks melding doen van tekortkomingen van scholen in de naleving van de Leerplichtwet. Kan de Staatssecretaris uitleggen welke maatregelen hij neemt om deze gemeenten, en daarmee de leerplichtambtenaren, te wijzen op de wenselijkheid om tekortkomingen in de naleving van de Leerplichtwet te melden bij de inspectie, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de naleving van de Leerplichtwet met name op het mbo is verbeterd en in de gemeenten die een samenwerkingsverband hebben afgesloten met regionale bureaus leerplicht. Wel zijn deze leden geschrokken dat in de gemeenten zonder samenwerkingsverband de leerplichtambtenaren nauwelijks tekortkomingen in de naleving van de leerplichtwet door scholen melden. Als reden wordt door de Staatssecretaris aangegeven de onbekendheid van de leerplichtambtenaar om tekortkomingen in de naleving door scholen te melden aan de inspectie. Deze leden vragen de Staatssecretaris aan te geven hoe het kan dat deze leerplichtambtenaren, drie jaar na invoering van de wijziging van de wet, hier nog geen weet van hebben. Welke maatregelen treffen deze

---

¹ mbo: middelbaar beroepsonderwijs

leerplichtambtenaren wel als ze tekortkomingen in de naleving van de Leerplichtwet constateerden, zo vragen zij. De genoemde leden vragen voorts de Staatssecretaris aan te geven of via het toezicht van de inspectie wel in beeld is bij welke scholen de verzuimregistratie niet op orde is en hoe daar op geacteerd is door de inspectie de afgelopen jaren. Gaarne een toelichting.

De leden van de D66-fractie lezen dat de naleving van de Leerplichtwet in veel gemeenten, en met name in het po², vo³ en so⁴, nog onder de maat is. Binnen gemeenten met samenwerkingsovereenkomsten is wel goed toezicht. Gemeenten met een samenwerkingsovereenkomst controleren scholen op hun verzuimbeleid en het melden en registreren van verzuim. Deze manier van werken lijkt sterk op de situatie van vóór de wetswijziging. De genoemde leden vragen de Staatssecretaris toe te lichten in hoeverre de resultaten van het evaluatieonderzoek aangeven dat de manier van toezicht van voor de wetswijziging effectiever was.

De leden van de SGP-fractie merken op dat uit de evaluatie blijkt dat juist in situaties waar gemeenten het voortouw nemen bij de controle op scholen goede resultaten geboekt worden. Deze leden constateren dat scholen vaak ook positief zijn over deze initiatieven. Hoe oordeelt het kabinet in dit licht over het succes van de wetswijziging die het toezicht op scholen juist uit handen van de gemeente heeft gehaald? Is dit een verstandige beslissing geweest of werkt de figuur van de samenwerkingsovereenkomst vertroebeling van de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen in de hand, zo vragen deze leden.

De genoemde leden vragen voorts in hoeverre leerplichtambtenaren voldoende zicht (kunnen) hebben op de procedure bij verwijdering van leerlingen. Hoe weet de leerplichtambtenaar dat aan de wettelijke vereisten is voldaan, bijvoorbeeld dat door de school voor voortgezet onderwijs daadwerkelijk met de inspectie is overlegd over verwijdering, zo vragen zij.

De genoemde leden vragen welke inspanningen door Ingrado de afgelopen jaren zijn verricht om de wettelijke kaders en het belang van meldingen bij de inspectie onder de aandacht te brengen. Hoe kan het gebeuren dat leerplichtambtenaren vaak niet op de hoogte zijn van basale regels en mogelijkheden ten aanzien van het toezicht op scholen, zo vragen zij.

Deze leden vragen voorts welke acties de inspectie de afgelopen jaren heeft verricht zodra duidelijk werd dat leerplichtambtenaren slechts zeer beperkt melding doen inzake het verzuimbeleid van scholen. Waarom zijn vroegtijdige verbeteringen uitgebleven, terwijl de gebrekkige naleving van de Leerplichtwet juist de aanleiding vormde voor de wetswijziging? Zij vragen waarom niet veel eerder bij Ingrado onder de aandacht is gebracht dat de mogelijkheid van meldingen actief benut moet worden.

4. Vervolg: maatregelen gericht op verbetering van het toezicht

De leden van de PvdA-fractie constateren dat voor gemeenten die proactief willen bijdragen aan de naleving van de Leerplichtwet door scholen het mogelijk blijft om daartoe een samenwerkingsovereenkomst te sluiten met de inspectie. Deze leden vragen of de Staatssecretaris dit enkel openlaat als zomaar een mogelijkheid, of dat hij dit ook wil stimuleren. Indien hij dit wil stimuleren, op welke wijze gaat hij dit dan doen?

---

² po: primair onderwijs

³ vo: voortgezet onderwijs

⁴ so: speciaal onderwijs

In de gesprekken die de Staatssecretaris laat voeren met gemeenten en scholen in verband met de extra investeringen in de kwaliteit van de verzuimaanpak komt vanzelfsprekend het registreren en melden van verzuim door scholen aan de orde, evenals het door de leerplichtambtenaar melden aan de inspectie van tekortkomingen in de naleving. De leden vragen de Staatssecretaris toe te lichten wat op dit laatste punt tot nu toe de bevindingen zijn.

De Staatssecretaris meldt dat hij de inspectie vanaf het schooljaar 2015–2016 in het voortgezet onderwijs en het speciaal onderwijs naar het verzuimbeleid laat kijken. Nu kent het toezichtkader daar al langer de formulering: «De school heeft een effectief beleid om schoolverzuim te voorkomen.» Waarom, zo vragen deze leden, heeft de inspectie tot nog toe hieraan kennelijk minder aandacht aan geschonken.

Scholen die niet worden bekostigd uit de kas van het Rijk hoeven uiteraard niet te voldoen aan bekostigingsvoorwaarden, maar zij moeten wel onder schooltijd onderwijs aanbieden in de zin van de Leerplichtwet indien leerplichtige leerlingen daar staan ingeschreven. Enkele jaren geleden heeft de toenmalige Staatssecretaris Dijkzwaag zulke scholen aangesproken op de manier waarop hun onderwijsaanbod op dit punt tekortschoot. De genoemde leden menen dat er een sluipend gevaar bestaat dat leerplichtige jongeren een onderwijsachterstand oplopen indien zij bij een niet-bekostigde school worden beziggehouden met een lesprogramma dat onvoldoende de naam onderwijs verdient. Deelt de Staatssecretaris deze mening? In hoeverre houdt de huidige Staatssecretaris hier de ontwikkelingen in het vizier? Wat zijn zijn bevindingen met betrekking tot de onderwijskwaliteit op deze scholen voor niet bekostigd onderwijs, zo vragen de genoemde leden.

De leden van de SP-fractie merken op dat de Staatssecretaris het voeren van gesprekken met scholen als actiepunt noemt. Deze leden vragen de Staatssecretaris aan te geven op welke wijze deze gesprekken tot concrete verbeteringen zullen gaan leiden. Welk effect hebben die gesprekken op de werkwijze van de leerplichtambtenaar? Het melden van gesignaleerde tekortkomingen door de leerplichtambtenaar moet toch vanzelfsprekend onderdeel zijn van zijn werk? Hoe kan het dat dit nu niet automatisch gebeurt, zo vragen zij.

De inspectie gaat per volgend schooljaar programmatisch handhaven. De genoemde leden vragen welke consequenties het heeft voor scholen, wanneer blijkt dat de leerplichtwet niet goed wordt gehandhaafd.

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of het mogelijk is eerder actie te ondernemen dan 2017 (als de volgende evaluatie plaatsvindt) in het geval de situatie niet snel verbetert. Ten slotte zijn de genoemde leden benieuwd hoe de Staatssecretaris de kwaliteit van de verzuimaanpak gaat verbeteren. Immers, met alleen het registreren en melden van verzuim los je het verzuim niet op.

De leden van de D66-fractie constateren dat de Staatssecretaris aangeeft een aantal acties te zullen ondernemen om het toezicht op de Leerplichtwet te verbeteren, namelijk: meer aandacht voor verzuimregistratie, programmatisch handhaven op het vo, het besef van het belang van het melden van tekortkomingen in de naleving en uitwisseling van kennis en ervaring stimuleren. De genoemde leden vragen of de Staatssecretaris ook de mogelijkheid van samenwerkingsovereenkomsten onder de aandacht van scholen en gemeenten zal brengen. Daarnaast weet 64% van scholen niet of hun gemeente een samenwerkingsovereenkomst met de inspectie heeft. De genoemde leden vragen de Staatssecretaris dit punt mee te nemen in gesprekken met scholen en gemeenten.

De leden van de SGP-fractie vinden het belangrijk dat niet onnodig tijd verloren wordt om verbeteringen door te voeren. Zij vragen welke tussentijdse acties het kabinet onderneemt om te toetsen of de informatie-uitwisseling tussen leerplichtambtenaren en de inspectie voldoende gestalte krijgt. Zij willen weten hoe voorkomen wordt dat ontwikkelingen opnieuw gedurende twee jaar stagneren en dat – indien nodig – pas na de volgende evaluatie actie kan worden ondernomen.

II Reactie van de Staatssecretaris